

De wereld hertekenen

door **Nawal El Saadawi**

Geschreven in opdracht van Het beschrijf en voorgelezen op het Passa Porta Festival tijdens de avond Remapping the World in De Munt, 28 maart 2009. Vertaling uit het Engels: Katelijne De Vuyst.

Wat bedoelen we eigenlijk, als we zeggen: 'De wereld hertekenen'? Wie hertekent de wereld? Hoe wordt hij hertekend? In het belang van wie? In het belang van de supermachten die stellen dat ze behalve God ook de absolute waarheid, atoomwapens, geld en de media bezitten? Of in het belang van de miljoenen vrouwen, mannen en kinderen die op straat demonstreren tegen die supermachten en hun supergod, en tegen hun militaire, religieuze, economische en informationele superwapens?

De geschiedenis van deze wereld werd geschreven, gevormd, getekend en hertekend door de niets ontziende, brutale heersende groepen die de oorlog winnen, die koloniseren, herkoloniseren en aan neokolonialisme doen, maar daarvoor verschillende op menselijke leest geschoeide eufemismen gebruiken als democratie, beschaving, modernisme en humanitaire actie.

We leven in een jungle waar men straffeloos een ander land kan binnenvallen en de inwoners ervan vermoorden, waar iemand als oorlogsmisdadiger kan worden beschouwd, louter op grond van zijn of haar functie als president van de Verenigde Staten van Amerika. Of omdat hij zoals

Israël of Groot-Brittannië of welk ander land ook tot Amerika's trouwe bondgenoten behoort.

'1989. Een cruciaal jaar in de wereldgeschiedenis. In Europa viel de muur. In China werd een tank door een man tegengehouden. In de Verenigde Staten werd Bush senior tot president verkozen. Het einde van de Koude Oorlog kondigde een nieuw tijdperk aan.'

Toen ik deze woorden las, beseftte ik dat ik me niet betrokken voelde bij deze ontzettend belangrijke, cruciale veranderingen. Ze mogen dan al relevant zijn voor een Amerikaanse of Europese auteur, of voor een Chinese schrijver, maar ze zijn dat niet voor mij – een Egyptische of Afrikaanse auteur, een schrijfster uit een regio die algemeen beschouwd wordt als het Midden-Oosten. Wie bepaalt dat 'Midden'? De oude Britse koloniale hebben ons op de kaart gezet en doopten het gebied 'Midden-Oosten'. In de ogen van Londen lag Egypte in het Midden-Oosten, en volgens dezelfde Britse heersers was India het Verre Oosten. Tot op heden wordt dezelfde bedrieglijke taal door de neokolonialen gehanteerd.

Maar de oude wereldkaart wordt aangepast naarmate de belangen van verschillende dominerende groepen of landen verschuiven. Op de oude wereldkaart stond een land dat Palestina heette. Nu wordt het Israël genoemd. De Palestijnse natie werd uitgeroeid. Diegenen die de slachtpartijen van 1948 overleefden, werden sindsdien als vluchtelingen en migranten verspreid over de hele wereld. De Palestijnse Holocaust en het daaruit voortvloeiende lijden worden genegeerd door de geschiedenis en door hen die de wereldkaart tekenen en hertekenen. De geschiedenis verheerlijkt de Holocaust van de Israëli's en hun lijden onder de nazi's. De geschiedenis is geen wáre geschiedenis. Vanaf de oprichting een paar duizend jaar geleden van een patriarchaal, op slavernij berustend klassensysteem werd er door onze wereldgeschiedenis geen acht meer geslagen op de strijd van de gekolonialiseerde volkeren (en dus niet alleen van het Palestijnse volk).

Het jaar 1989 wordt als een cruciaal moment van de wereldgeschiedenis beschouwd. Omdat men in Europa de val van een muur meemaakte? Is de geschiedenis van Europa soms de geschiedenis van de wereld? Er is inderdaad een muur gevallen in Berlijn, maar hoe zit het met andere muren die worden opgericht om andere volkeren te koloniseren en tot slaaf te maken? Hoe zit het met de muur in onze regio? Hoe zit het bijvoorbeeld met de muur die het Palestijnse volk scheidt van zijn land en van zijn huizen? De oprichting van dergelijke muren is niet cruciaal genoeg om door de wereldgeschiedenis te worden herdacht, omdat sommige mensen niet meetellen, omdat ze geen atoomwapens of grootkapitaal bezitten. Eén Amerikaanse of Israëliische soldaat lijkt meer waard te zijn dan duizenden Irakezen, Palestijnen, Afghanen of Afrikanen.

Israël heeft als enig land in onze regio atoomwapens in zijn bezit. Het kan bepaalde naties uit onze regio – bijvoorbeeld Palestina, Irak, Syrië enz. –, die niet over gelijkwaardige atoomlegers beschikken, van de kaart vegen. Barak Obama, de president van de Verenigde Staten, verklaarde in zijn toespraken dat de USA en Israël één land vormen. Hij negeerde het feit dat Israël een koloniaal project is, dat ijvert voor de belangen van de neokoloniale krachten in de USA en Europa, en dat het op Palestijnse bodem is gevestigd.

In 1989 werd in China een tank door een man tegengehouden. Dit wordt beschouwd als een cruciale mondiale gebeurtenis. Maar hoe zit het met de nog crucialere gebeurtenissen in onze regio, waar dagelijks mensen door tanks om het leven worden gebracht? Is het leven van één man in China crucialer dan het leven van duizenden mensen in onze landen? En de zogenaamde Derde Wereld? Derde, in de ogen van wie? Kunnen we een oorlogsmisdadiger bestempelen als 'Eerste Wereld'?

Nogal wat mensen uit de Amerikaanse en Europese academische wereld beweren dat we in het postkoloniale tijdperk leven. Dit taalgebruik is geen weergave van onze werkelijkheid, omdat wij in het neokoloniale – en dus niet in het postkoloniale – tijdperk leven. Op welke manier wordt onze visie gevormd

door het koloniale en neokoloniale taalgebruik, nadat eerder al de realiteit van de wereld werd vervormd? Dat is de vraag die ik me stel. Maar vanavond luidt de vraag: ‘Welke cruciale veranderingen in onze wereld hadden een impact op de identiteit, de taal en de literatuur?’ Mijn antwoord luidt: ‘Dit hangt af van de plaats in de wereld waar je woont, van datgene waarin je gelooft en van datgene wat wordt bedoeld met het woord “identiteit”. Net als “godsdienst” is ‘identiteit’ een gevaarlijk woord, want het verdeelt mensen op basis van hun nationaliteit, godsdienst, klasse, ras, kleur geslacht en andere pseudo-verschillen die ons vanaf onze geboorte worden opgelegd.’

‘Verdeel en heers’ is het grondbeginsel van kolonialisme en uitbuiting. Je kunt mensen slechts overheersen als je hen verdeelt. ‘Identiteit’ en ‘religie’ zijn postmoderne woorden die de voorbije dertig jaar voortdurend werden gebruikt om ons te verdelen, om binnen te dringen in onze geesten, in onze landen en in onze materiële en morele middelen. Onze rol als schrijver bestaat erin die woorden in de taal en in de literatuur te demystificeren.

Een zuivere identiteit bestaat niet. Zuivere identiteit betekent racisme. Ieder van ons heeft gemengd bloed en gemengde identiteiten. Hoe meer we gemengd zijn, hoe beter, hoe menselijker, hoe eerlijker en rechtvaardiger we worden. We moeten onze gemeenschappelijke menselijke identiteit huldigen, niet onze overgeërfde zogenaamde identiteitsverschillen.

De voorbije twintig, dertig jaar nam repressie tegen vrouwen en arme mensen toe, vooral dan tegen de inwoners van onze regio, het zogenaamde Midden-Oosten. Samen met de toenemende druk van politieke en religieuze, plaatselijke en wereldwijde machten nam dus de verdrukking van vrouwen en armen toe, maar ook het aantal economische oorlogen en godsdienstoorlogen. Er ontstond meer discriminatie op basis van geslacht, klasse en godsdienst.

Als schrijver en als vrouw, behorend tot de arme arbeidersklasse, moest ik op wereldwijd, plaatselijk en familiaal niveau strijden tegen al deze machten en tegen hun patriarchale, kapitalistische, racistische en lokale god of goden.

Bij het Egyptische gerechtshof werden vele processen tegen me aangespannen, waarin ik werd beschuldigd van afvalligheid, ontrouw, ketterij en zo meer. De regering en fundamentalistische religieuze organisaties dreigden ermee dat ik mijn Egyptische nationaliteit kwijt zou raken, dat ik gedwongen zou worden van mijn man te scheiden, dat ik mijn baan kwijt zou raken. Mijn naam stond samen met die van andere dissidente schrijvers op een dodenlijst.

Toch heb ik al die processen gewonnen, en in de zomer 2009 keer ik uit ballingschap naar mijn huis in Caïro terug.

Ik denk dat mijn schrijven me heeft beschermd, en ik put mijn kracht en mijn beloning uit mijn lezers overal ter wereld. Dissidente schrijvers verdienen geen geld, ze worden niet bekroond met grote universele of plaatselijke prijzen. Mijn enige prijs is een brief van een lezer die me zegt: 'Dank je, je boek heeft mijn leven veranderd.'

© Nawal El Saadawi en Het beschrijf, 2009